

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VLADA**

N A C R T

**ZAKON
O IZMJENAMA ZAKONA O OSNOVAMA SOCIJALNE ZAŠTITE, ZAŠTITE
CIVILNIH ŽRTAVA RATA I ZAŠTITE OBITELJI SA DJECOM**

Sarajevo, ožujak 2014. godine

ZAKON O IZMJENAMA ZAKONA O OSNOVAMA SOCIJALNE ZAŠTITE, ZAŠTITE CIVILNIH ŽRTAVA RATA I ZAŠTITE OBITELJI SA DJECOM

Članak 1.

U Zakonu o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite obitelji sa djecom („Službene novine Federacije BiH“ br: 36/99,54/04,39/06 i 14/09) u članku 18.d stavak 3. mijenja se i glasi:

„(1) Pravo na dodatak za njegu i pomoć od druge osobe ne može ostvariti osoba sa invaliditetom smještena na cjelodnevni boravak u ustanovu socijalne zaštite ukoliko troškovi smještaja, u cijelosti ili djelimično, padaju na teret općinskog, odnosno kantonalnog Proračuna.

Stavak 4. mijenja se i glasi :

(2) Osoba sa invaliditetom koja je smještena u ustanovu socijalne zaštite može, uz ispunjenje svih ostalih uvjeta predviđenih ovim zakonom, ostvariti pravo na dodatak za njegu i pomoć od druge osobe ukoliko on ili članovi njegove obitelji u cijelosti snose troškove smještaja u ustanovu.“

Članak 2.

Osobama sa invaliditetom koje su ostvarile pravo na dodatak za njegu i pomoć od druge osobe po odredbama članka 18.d stavak 3. Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite obitelji sa djecom („Službene novine Federacije BiH“ br: 36/99,54/04,39/06 i 14/09) prestaje to pravo sa danom stupanja na snagu ovog zakona.

Članak 3.

Članak 69. stavak 2. briše se.

Članak 4.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Federacije BiH“.

OBRAZLOŽENJE
ZAKONA O IZMJENAMA ZAKONA O OSNOVAMA SOCIJALNE ZAŠTITE,
ZAŠTITE CIVILNIH ŽRTAVA RATA I ZAŠTITE OBITELJI SA DJECOM

I - USTAVNI TEMELJ ZA DONOŠENJE OVOG ZAKONA

Ustavni temelj za donošenje ovog zakona sadržan je u odredbama članka III.2.e/, u vezi sa člankom III.3.(3). Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, kojim je utvrđeno da, federalna vlast ima pravo utvrđivati politiku i donositi zakone koji se tiču socijalne politike.

Prema odredbama članka III.2.e/ i člana III.3./1/ i /2/ Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, federalna vlast i kantoni su zajednički nadležni za socijalnu politiku /u koju oblast spada i zaštita osoba sa invaliditetom/. Tu nadležnost ostvaruju zajednički ili odvojeno, ili od strane kantona koordinirano od federalne vlasti. U pogledu ovih nadležnosti kantoni i federalna vlast dogovaraju se na trajnoj osnovi.

Kantoni u ovoj oblasti imaju pravo utvrđivati politiku i provoditi zakone (članak III.3.(4)), kao i provoditi socijalnu politiku i uspostavljati službe socijalne zaštite (članak III.4.j)).

Prema odredbama članka V.A.20./1/d/ Ustava Federacije Bosne i Hercegovine pored ostalih nadležnosti utvrđenih Ustavom, Parlament Federacije nadležan je za donošenje zakona o vršenju funkcija federalne vlasti.

II - RAZLOZI ZA DONOŠENJE OVOG ZAKONA

Primarni razlog za donošenje ovog zakona je Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj: U-9/12 od 30.01.2013. godine koja je donesena u postupku ocjene ustavnosti članka 18. d, stavak 4. postojećeg Zakona kojom je predviđeno da pravo na dodatak za njegu i pomoć od druge osobe ne može ostvariti osoba sa invaliditetom koji je nastao nakon 65.godine života ,a kod kojih je, u skladu sa mišljenjem Instituta za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja, utvrđena potreba za korištenjem ovog prava te da to pravo spomenute osobe mogu ostvariti po kantonalnom zakonu. Ovakva odredba je navedenom odlukom Ustavnog suda ocijenjena kao neustavna i diskriminirajuća te je predlagaču zakona naloženo da u roku od šest mjeseci istu izmijeni i uskladi sa Ustavom i drugim važećim propisima Federacije Bosne i Hercegovine kao i stavovima Suda iz navedene Odluke.

Sem navedenog, a zbog nedoumica i različitih mišljenja u pogledu primjene stavka 3. članka 18.d Zakona ukazala se potreba za hitnom izmjenom i dopunom istog, a iz slijedećih razloga.

Spomenutim stavkom članka 18.d Zakona predviđeno je da pravo na dodatak za njegu i pomoć od druge osobe ne može ostvariti osoba sa invaliditetom smještena u ustanovu socijalne zaštite na teret sredstava općinskog, odnosno kantonalnog Proračuna. U posljednje vrijeme uočena je pojava da pojedini centri za socijalni rad i općinske službe nadležne za poslove socijalne zaštite, a usljed različitog tumačenja navedenog članka, u sve većem broju mijenjaju ugovore sa korisnicima koji su

smješteni u ustanove socijalne zaštite na teret sredstava općinskog, odnosno kantonalnog proračuna, a kojima su regulirani troškovi tog smještaja i to na taj način da naknadno donose rješenja o priznavanju prava na dodatak za njegu i pomoć od druge osobe, a nakon toga mijenjaju ugovore sa korisnicima kojima su regulirani troškovi smještaja. Ovakvim postupanjem u znatnoj mjeri se dodatno opterećuje federalni Proračun, a za očekivati je da će ovakva ponašanja ubuduće uzimati sve više maha. Imajući u vidu navedeno, a u cilju sprečavanja odliva sredstava iz federalnog Proračuna, nužno se ukazala potreba za hitnom izmjenom postojeće zakonske odredbe.

Dalje, člankom 2. Izmjena vrši se brisanje stavka 2. članka 69. Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite obitelji sa djecom („Službene novine FBiH“, br. 36/99, 54/04, 39/06 i 14/09), kojim je predviđeno da pravo na obiteljsku invalidninu pripada članovima obitelji nestale civilne žrtve rata pod uvjetom pokretanja zakonskog postupka za njeno proglašenje umrlom, odnosno da isto pravo prestaje ukoliko to ne učine u Zakonom predviđenom roku.

Pomenuti stavak je u suprotnosti sa Međunarodnim paktom o građanskim i političkim pravima, što dovodi do direktnog kršenja međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine.

Sukladno navedenom Komitet za ljudska prava Ujedinjenih nacija je, prema usvojenom Mišljenju u predmetu Prutina i dr. protiv Bosne i Hercegovine, potcrtao obavezu da se podnositeljima ove predstavke pruži efikasan pravni lijek, i to putem ukidanja obaveze članova obitelji da svoje nestale srodnike proglašavaju umrlim kako bi mogli koristiti određeni oblik socijalne naknade.

Također, ističemo da je ovo pitanje na drugačiji način regulirano člankom 27. Zakona o nestalim osobama („Službeni glasnik BiH“, broj 54/04), a koji predviđa da se na temelju službene obavjesti Instituta za nestale osobe o verificiranju statusa nestalosti u okviru Centralne evidencije nestalih osoba BiH, nestale osobe imaju smatrati umrlima te po službenoj dužnosti kao umrli evidentiraju u matičnim knjigama nadležne općine. Brisanjem naprijed pomenutog stavka 2. članka 69. Zakona, izbjegla bi se kolizija pravnih normi koje trenutno podrazumjevaju vođenje vanparničnog postupka za „proglašenje nestale osobe umrlom“, te izvršilo usklađivanje sa ovim *lex specialis* propisom.

Inicijativa za ovim izmjenama, a u cilju njihove realizacije, pokrenuta je prvenstveno od strane Komisije za zaštitu ljudskih prava i sloboda Parlamenta Federacije BiH, te se odnosi na implementaciju Mišljenja Komiteta za ljudska prava BiH u predmetu Prutina i dr.

III-SREDSTVA ZA PROVOĐENJE OVOG ZAKONA

Preklapanjem podataka kroz informatičku bazu SOTAC, došli smo do saznanja da oko 10 000 korisnika prava, koji su starosne dobi iznad 65 godina, a nalaze se u kategoriji osoba sa invaliditetom sa 90 % ili 100 % oštećenja organizma, primjenom članka 18 d. stavak 4. postojećeg Zakona su izgubili pravo na dodatak za njegu i pomoć od druge osobe.

Obzirom da je taj članak proglašen neustavnim, da se u ovom Zakonu implementirala Odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, te pod pretpostavkom da će svi ponovno moći koristiti tu vrstu prava za isplatu naknada tim korisnicima će biti potrebno dodatno osigurati oko 25.000.000,00 KM iz sredstava federalnog proračuna na godišnjoj razini.

Za provođenje predložene zakonske izmjene koja se odnosi na kategoriju civilnih žrtava rata, odnosno kojom se briše stavak 2. članka 69. nije potrebno osigurati posebna sredstva u proračunu Federacije BiH.

ODREDBE ZAKONA O OSNOVAMA SOCIJALNE ZAŠTITE, ZAŠTITE CIVILNIH ŽRTAVA RATA I ZAŠTITE OBITELJI SA DJECOM KOJE SE MIJENJAJU

Članak 18.d.

Radi ostvarivanja prava na dodatak za njegu i pomoć od druge osobe, osobe sa invaliditetom razvrstavaju se u dvije grupe i to :

1. Prva grupa-osobe sa invaliditetom koje , prema mišljenju Instituta , ne mogu same udovoljiti svojim osnovnim životnim potrebama.

Pod osnovnim životnim potrebama, u smislu ovog članka, podrazumijeva se da se osoba ne može samostalno kretati u stanu i izvan stana, uzimati hranu, oblačiti se i svlačiti , održavati ličnu higijenu, obavljati druge fiziološke potrebe, kao i slijepe osobe čiji je ostatak vida na oba oka ispod 0,05 sa korekcijom .

2.Druga grupa-osobe sa invaliditetom koje, prema mišljenju Instituta , ne mogu potpuno udovoljiti svojim osnovnim životnim potrebama .

Pod nemogućnošću potpunog udovoljavanja osnovnim životnim potrebama , u smislu ovog članka, podrazumijeva se da se osoba ne može samostalno kretati izvan stana radi nabavke osnovnih životnih potrepština i korištenja zdravstvene zaštite.

Dodatak za njegu i pomoć od druge osobe određuje se u mjesečnom iznosu u procentu od osnovice iz članka 18.f. ovog Zakona i to :

- 1) za I grupu 100 % od osnovice,
- 2) za II grupu 50 % od osnovice.

Pravo na dodatak za njegu i pomoć od druge osobe ne ostvaruje osoba sa invaliditetom smještena u ustanovu socijalne zaštite, na teret sredstava općinskog odnosno kantonalnog proračuna.

Osobe sa invaliditetom koji je nastao nakon 65. godine života, a kod kojih je sukladno mišljenju Instituta, utvrđena potreba za korištenjem prava na dodatak za njegu i pomoć od druge osobe, ovo pravo ostvaruju sukladno propisima kantona.

Članak 69.

Osobna invalidnina, dodatak za njegu i pomoć od strane druge osobe, ortopedski dodatak i obiteljska invalidnina, po ovom zakonu, pripadaju civilnoj žrtvi rata (u daljnjem tekstu: korisnik) od prvog dana narednog mjeseca od dana podnošenja zahtjeva za priznavanje tih prava.

Pravo na obiteljsku invalidninu pripada članovima obitelji nestale civilne žrtve rata do njenog proglašenja umrlom, a najdulje dvije godine od dana stupanja na snagu ovog zakona, kada im prava prestaju, ukoliko u tom roku ne pokrenu postupak za proglašenje civilne žrtve rata nestalom.